APOTEKER OG APOTEKERE PAA SAMSØ

Ved **Bent Rasmussen.**

Samsø fik sit første Apotek i 1815; men det betyder naturligvis ikke, at Samsinger før den Tid aldrig havde Brug for eller har faaet Medikamenter saavel til indvortes som udvortes Brug.

Allerede Henrik Harpestreng, den berømte danske Læge, der døde 1244, skrev flere Lægebøger.

Det er næppe troligt, at Samsinger direkte har faaet Gavn heraf, men senere kom der andre populære Bøger om Lægeurter. Middelalderens Munke havde godt Kendskab til en Mængde Sygdommes Behandling ved Hjælp af mange lægende Urter og Udtræk heraf, hvilket blev til stor Gavn for Landets Befolkning, naturligvis navnlig i Klostrenes Nærhed.

Saa vidt man kan konstatere, har der dog aldrig været Klostre paa Samsø; men der er jo en stor Mulighed for, at Øen har haft Besøg af Munke, som saa samtidig har udbredt noget Kendskab til Lægeurter og Udtræk heraf. I alle Tilfælde ved vi, at Prioren ved Aarhus Domkirke (omkring Aar 1500), Anders Samsing, stammede, som Navnet paapeger, her fra Øen — og en Fætter til ham var Kannik ved Viborg Domkirke.

Til op i det 19. Aarhundrede befattede mange Samsinger sig med Skibsfart. Paa deres Rejser kan de ogsaa have skaffet sig en Del Viden om Sygdomme og Lægemidler, men det er nok ellers Kvinderne, der ved at prøve sig frem

og ved Samtale med hinanden har fundet adskillige Lægemidler.

Endelig er der Bissekræmmerne, og dem kom der mange af til Samsø, ofte 30 om Aaret. Her har vi mere fast Grund under Fødderne.

Ved Juletid 1804 døde i Tranebjærg en tysk Jøde, Johan Wentzel — han var fra Bøhmen. Han havde mange Kasser og Kister med sig, deriblandt en Mængde Kvindepynt. Af Apotekersager havde han et helt lille Lager, særlig Olier og Essenser: 118 Flasker Hoffmansdraaber a 4 Skilling, 132 Fl. Haarlemmerolie, Skorpionolie, Teglstensolie, Annisolie, Malurtolie, Johannesolie, Rosmarinolie, Cron-Essents, Theriak, Nysepulver, Hovedvand, Perikum, Bitteressens og — Lebensbalsam (Livssalve) — og han fortalte naturligvis Kvinderne, hvad de forskellige Dele skulde anvendes til. Værdien af alle hans Varer blev sat til 1142 Rdl.

Øens Læge — den første der omtales — var Landschirurg Zakarias Hophla, Onsbjerg, (i det 17. Aarhu.) har jo nok selv forskrevet sin Medicin fra Kalundborg eller Aarhus, mulig har han selv fremstillet en Del.

Øens første Apoteker

blev Anker Christian Laurberg, der var født i Skanderborg 1784 som Søn af Konsumptionsforvalter, senere Toldkasserer i Svendborg Laurits Laurberg og Hustru Ellen Cathrine Hatting.

I sin Barndom fik han Undervisning i de akademiske Forkundskaber og blev dernæst »efter sin Tilbøjelighed« sat i Apotekerlære paa Helms Apotek i Horsens. Læretiden varede 5 Aar, hvorefter han kom til Norge 2½ Aar paa Apoteket i Frederiksstad og senere i Christianssand.

I 1809 blev han cand. pharm.

I 1810 ansøgte han og en anden Pharmaceut om Bevilling til at oprette et Apotek i Præstø, men han fik ikke Bevillingen.

Han blev et Par Aar senere trolovet med Enkemadam

Lovise Guldberg f. Nielsen. Hun havde været gift med Kompagnichirurg G., men han døde, inden hun havde født ham en Søn, der i øvrigt døde kort efter Fødselen. Hun blev da Amme for Prins Frederik (den senere Kong Frederik den Syvende). Hun fik Laurberg til at indgive følgende Ansøgning til Kancelliet, hvori han bl. a. skriver: »I 1 Aar har jeg ofret mig til Pharmacien for engang at opnaa Hensigten af mine Bestræbelser ved at erholde et Apotek; men da jeg ikke ejer Formue, ser jeg mig ikke i Stand til at kunne tilhandle mig et Apotek, men tror, ved at oprette et saadant, vilde jeg være i Stand til i Fremtiden at ernære mig, og da bemeldte Ø, Samsøe, ligger saa langt fra Sjælland og Jylland, vilde det upaatviveligt være dens Beboere til betydelig Fordel, om et saadant oprettedes der«.

Ejeren af Samsø, Geheimekonferensraad, Amtmand over Præstø Amt, Lehnsgreve Christian Conrad Sophus Danneskiold-Samsøe, anbefalede Andragendet »til Lykke for Øens Befolkning at have et Apotek — i Modsætning til nu, hvor der undertiden flere Dage kan hengaa, inden den nødvendige Medicin kan fremskaffes«. Der er næppe Tvivl om, at Madam Lovise har lagt et godt Ord ind for sin Apoteker paa højeste Sted.

Han fik Bevillingen af 20. Decb. 1815, og saa stod Brylluppet.

Han havde set sig om paa Øen efter et passende Sted og købte et langt Bindingsværkshus i Pillemark for den »store« Sum af 250 Rdl.

De første Maaneder brugte den unge Apoteker til at faa ordnet Huset, saa der blev et lille Apotek samt Lejlighed; men saa snart Foraar og Sommer kom, saa man ham, særlig om Søndagen, spadsere rundt og samle Urter, Rødder, Blomster o. s. v. til Apotekets Brug. Der blev lavet Afkog, og lidt efter lidt blev Apoteket efter Datidens Forhold ret godt forsynet, f. Eks. Følfod mod Febersyge, Gaaseurt mod brændende Tarmsmerter, Femfingerurt til Mundvand,

Samsø første Apotek (Huset brændt for en Snes Aar siden).

Vejbred og Kaktus til Saar, Bulmeurt, Øjentrøst, Kulsukker, Bynke o. s. v.

Apotekeren blev omkring ved Halvtredsaarsalderen svagelig, saa han 1. Jan. 1836 solgte Apoteket til Chr. E. Carstensen, men allerede 4. Maj samme Aar døde Laurberg, og den 8. Maj blev han begravet paa Tranebjærg Kirkegaard, hvor man ser hans Gravsted Nord for Kirken. Paa Pladsen staar en Sten mærket Laurberg — Bay Qvist.

Hans Enke flyttede saa ned til sin Datter, der var gift med Birkedommer Bay, Fillemark. Denne ejede en Gaard paa ca. 80 Tdr. Land, hvis Jorder strakte sig til Brundby — over »Brede Blok« og »Højvang« — endnu staar en Del af Bygningerne, der nu sammen med 4—5 Tdr. Land ejes af Vognmand Johs. Bendtsen. Her var nok at gøre for Bedstemor, idet der lidt efter lidt fødtes 6 Børn i Birkedommerboligen, nemlig 3 Sønner og 3 Døtre. Birkedommeren var ved Ægteskabets Indgaaelse dobbelt saa gammel som sin 20-aarige Brud. Af deres 3 Sønner var Ancher Bay den ældste. Han var Sømand og døde af den gule Feber under en Sejlads »paa Varmen«, og Liget blev sænket

i Havet. En anden Søn, Anders, rejste til Amerika, og man hørte ikke fra ham. Den tredie Søn var Peter Bay, der blev Gaardforpagter paa Sjælland.

De tre Døtre var Louise Bay, som blev gift med Skibskaptajn og Gaardejer Qvist, der overtog Birkedommergaarden i Pillemark. Den blev senere udstykket, og han købte Færgegaarden i Ballen.

Marie Bay blev gift med Lærer H. H. Andersen i Besser.

Frederikke Bay blev gift med Gdr. Niels Hansen-Risegaard i Odsherred.

Vi vil hertil knytte en lille Fortælling om Kronprins Frederiks Besøg paa Samsø i Begyndelsen af 1840'erne:

En Dag var Birkedommer Bay i Onsbjærg for at holde Auktion. Under denne kom en Mand løbende og fortalte Birkedommeren, at Kronprins Frederik (den senere Konge Frederik den Syvende) og nogle Kavallerer var gaaet i Land ved Sælvig og gik dernede.

Birkedommeren standsede straks Auktionen og kørte til Sælvig.

Da han havde præsenteret sig for Kronprinsen, sagde denne, at han havde erfaret, at hans gamle Amme boede herovre — hun er Enke efter en Apoteker. Nu vil jeg gerne opsøge hende, se hende og tale med hende.

Ja, det passer meget godt, Deres kgl. Højhed; og det er min Svigermoder.

Kronprinsen spurgte saa, hvor han kunde bo. Bay gav ham saa den Oplysning, at det mest passende Sted var hos Godsinspektør Knudsen paa Ørnslund.

Birkedommeren fik travlt med at skrive et kort Brev til Godsinspektøren om det fornemme Besøg, han kunde vente, og en Karl paa en rask Hest blev sendt afsted med det.

Birkedommeren fik i en Hast fat paa nogle Vogne til at køre Herskaberne til Ørnslund, medens Birkedommeren kørte hjem for at hente sin Svigermor.

Da Kronprinsen i Tranebjærg blev opmærksom paa det

gamle Voldsted (Samsø Borg), maatte han naturligvis op at se det. Her vilde jeg gerne blive lidt og nærmere undersøge det, »men min gamle Amme maa ikke vente, saa Undersøgelsen her maa vente til en anden Gang, det løber ikke fra mig«, sagde Kronprinsen — men den anden Gang kom aldrig.

Da Birkedommer Bay og hans Svigermor kom til Ørnslund (ved det nuværende Brattingsborg), kom Kronprinsen selv ud og tog imod dem. Kronprinsen tog hende under Armen, og de gik saa ind i et Værelse for sig selv. Først et Par Timer senere kom de ud.

Godsinspektøren spurgte saa, om de kunde spise nu. Ja, sagde Kronprinsen, men jeg vil have min gamle Amme til Borddame. Kronprinsen var meget bevæget og kom først til sig selv, da han havde faaet adskillige Glas Vin. Der blev holdt flere Taler ved Bordet, men da de havde spist, vilde Fru Laurberg gerne hjem. Det kunde Kronprinsen godt forstaa, men Birkedommeren skulde blive.

Da hun var kørt, fik de rigeligt med Vin, og Kronprinsen foreslog, at de skulde synge en Sang, og at Birkedommeren skulde synge for. Det kan jeg ikke, Deres kgl. Højhed, for jeg kan kun »Al Verden gaar omkring i en grøn Kasseking«. — Naar jeg befaler det, saa skal mine Undersaatter lyde.

Saa maatte han op med den. Saa fortsatte en af Kavalererne — og med Sang og Drik gik det saa det meste af Natten.

En af Nattens Historier var Fortællingen om, at Kong Christian den Fjerde i sin Tid landede med et Skib Vest for Nordby Kirke. Kongen gik op i Bakkerne, hvor han traf en Karl, der pløjede. Maa jeg prøve at pløje? Kongen pløjede saa en Fure og sagde til Karlen: Nu kan du sige til din Husbond, at Kongen har pløjet paa hans Mark. Det var Præstens Karl i Nordby, og han tog hjem og fortalte Episoden; men da Præsten kom ud paa Marken og ved Stranden, var Skibet sejlet.

Tidlig næste Morgen var Kronprinsen ude at spadsere i Skoven. Han kom derefter ud paa Ørby Mark (nu Hjalmarsgaard), hvor han traf en Karl, der var ved at spænde Hestene for Ploven. Ihukommende Aftenens Fortælling om Christian den Fjerde spurgte Kronprinsen, om han maatte pløje en Fure, og det fik han Lov til.

Karlen sagde, da Furen var pløjet, at det var ikke saa daarligt, som han havde troet. Kronprinsen gav ham en Specie, fordi han var den første, der havde rost ham som Plovmand. Senere fik Karlen at vide, hvem det var, der havde pløjet for ham.

En Sommerdag to Aar senere ankrede Kongeskibet op ud for Vesborg. En Chalup blev roet i Land, og der gik Bud ned efter Madam Laurberg, som en Times Tid var ude paa Kongeskibet, da Kronprinsen igen vilde tale med sin gamle Amme.

Øens næste Apoteker var

Christian Ehrenfried Carstensen

Han var født i Thisted, som Søn af Postmesteren der. 14 Aar gammel blev han Discipel paa Apoteket i Thisted. Blev cand. pharm. 1835. Den 14. Juli 1836 — da han kun var 20 Aar gammel — fik han Bevilling til at drive Apotek paa Samsø, »hvilken Bevilling jeg under 1. Januar har tilforhandlet mig«. Købesum 5100 Rigsdaler, saa Apoteker Laurberg har tjent godt paa det.

Carstensen flyttede Apoteket til B e s s e r — i »Lindegaarden« — hvor han boede til Leje. Baade Apotek og Lejlighed var meget lille, idet det hele bestod af to mindre Værelser til Gaarden. Han var ugift, men han »faldt ikke til«, og 3 Aar senere solgte han Apoteket til C. L. Wernberg. Han gik saa over i anden Virksomhed, idet han i nogle Aar var Købmand i Thisted. Men heller ikke i sin Hjemby slog han Rod og skiftede igen Fag — en urolig Sjæl som han var — og blev 1852 udnævnt til Postmester og Telegrafbestyrer i Holstebro, hvilket Embede han vare-

Besser Apotek.

tog til sin Død 1894, 68 Aar gammel. Han havde Titel af Kammerraad og var R. af D. og Dannebrogsmand.

At Carstensen har været ked af at være Apoteker eller af Samsø kan ses ikke alene af, at han kun blev her i 3 Aar, men ogsaa af, at han solgte Bevillingen for 4500 Rdl., medens han havde givet 5100 — i øvrigt den eneste Gang, Prisen er gaaet nedad.

Christian Ludvig Wernberg

Han var født paa Christianshavn 10. Septb. 1809 som Søn af en Detailhandler Lars Christian Wernberg og Hustru Dorthea.

15 Aar gammel kom han i 1824 ind som Discipel paa Løve-Apoteket i Aalborg, hvor han var i 5 Aar, blev cand. pharm. 1832 med laud, hvorefter han som Kandidat arbejdede ved forskellige Apoteker.

10. Novbr. 1838 købte han saa Privilegiet til Samsø Apotek, og kort efter flyttede han det til Tranebjærg, hvor

det har været siden, dog ikke i samme Ejendom eller paa samme Plads.

Paa Auktion d. 23. Januar 1839 købte han den afdøde Handelsmand Peter Nicolai Risoms Arvinger tilhørende Ejendom Matr. 27 b i Tranebjærg By og Sogn for 220 Rdl. og fik Skøde derpaa 17. Juli 1839. Huset bestod af 9 Fag Egebindingsværk med klinede Vægge og Straatag. I Kontrakten finder man fastsat en Forpligtelse for Apoteker W. til at forsørge Aftægtsmand Jørgen Jacobsen Tydsker for dennes Levetid. Han fulgte med Huset, og han havde i sin Tid solgt Huset til Rasmus Jørgen Jørgensen, som igen havde solgt det til Risom — stadig med samme Forpligtelse.

Apotekeren fik travlt med at lade den noget forfaldne Ejendom oppudse og istandsætte, saa han kunne føre sin Tilkommende ind i et efter Datidens Forhold pænt Hjem. 28. Sept. 1839 blev han i Budolfi Kirke i Aalborg viet til Dorthea Christiane Hjetting Svarrer, hvis Fader var Skibsrheder. Den unge Frue var da 27 Aar.

1843 — 4 Aar senere — udvidede han denne Ejendom, idet han af Husmand Peder Knudsen købte 5 Fag Hus beliggende »ud til Gaden i lige Flugt med det af Hr. Apoteker Wernberg tilhørende Hus for 400 Rdl., Skøde af 12. Okt. 1843.

Den omtalte Ejendom er nuværende R. P. Samuelsens smukke Bindingsværkshus med Kvist.

Visitator har været godt tilfreds; thi det hedder om den første Visitats efter Flytningen til Tranebjærg (19. Aug. 1840: »Det nye Officin er saa vel med Hensyn til Localet som øvrige Omstændigheder i særdeles god Orden«.

I August 1852 skrives, at Officinet er restaureret og betydelig forskønnet. Derimod savnes endnu en Medhjælper eller Lærling i Apoteket.

I 1856 oprettedes et lille Laboratorium.

W. knyttede en Del Urtekramhandel til Apoteket.

Han havde altsaa ingen Medhjælp i Apoteket, saa Apotekerfamilien var meget bunden og tog kun sjældent — og

Det gamle Apotek i Tranebjærg.

da i Regelen kun den ene af dem — Del i Selskaber. Det hændte da, at Venner, naar de kom fra et lystigt Lag, kaldte W. op ud paa de smaa Timer ved at trække i Apotekets Klokkestreng eller buldre paa Døren — for at faa en Bitter.

W. var, som Folk sagde, en meget renpillen Mand. Der var rent og fint i Apoteket, og det var flinke Folk.

I 1860 fik han en Stilling i København — maaske har det i Længden været en for bunden Stilling i Tranebjærg — som Kasserer i Firmaet Fr. Th. Adophs Enke, hvor han var til 1888. Sine sidste Aar levede han som Rentier i Hovedstaden.

1860 solgte W. altsaa Apoteket til

Julius Christian Brænning

for 18.500 Rdl.

Han var født i København 1821 som Søn af Hofbogbinder Ludvig Jensen Brænning. Var Discipel paa Dispentionsanstalten paa Alm. Hospital, cand. pharm. 1845. Var ved forskellige Apoteker, inden han 1860 købte Samsø Apotek.

Han overtog Samsø Apotek 1. Maj 1860 (Skødet tinglæst 3. Maj s. A.).

Han antog straks en Medhjælper, saa han ikke var saa bundet. Hans første, eller i alle Tilfælde en af de første, var exam. pharm. Lorentz Fribert, der var en Apotekersøn fra Kerteminde — hans Far var Fætter til N. F. S. Grundtvig. Han var fra Barnsben noget inde i Pharmacien. Senere oprettede han Uldspinderi i Tranebjærg. F. fortalte adskillige Træk fra det gamle Apotek, f. Eks.: Man kunde i sin Tid købe Rævefedt, Snogefedt, Troldespyt, Gøgespyt, ja, der skal endogsaa være noget, der kaldtes Englefedt, men det havde vi nu ikke; men derimod Theriak — et af de allerældste og mest berømte gennem Tiderne. Folk ændrede Navnet Theriak til »Tęragelse«; men vi vidste jo, hvad det skulde betyde.

Hvoraf bestod det?

Det var oprindelig et Middel mod Slangebid og indeholdt ikke mindre end 64 Bestanddele. Herimellem var Slangekød. Blodet af en Buk, som før Slagtningen fodredes med Selleri, Pimpinelle o. lign. Saa var der Jødekirsebær, Ingefær, saa var der Markgrevindepulver, der brugtes for Epilepsi — det havde vi dog ikke her, men f. Eks. paa Kalundborg Apotek, hvor jeg konditionerede en Tid. Det indeholdt ægte Guld — smaa Stumper af Bladguld. Men ogsaa Perler, Diamanter og ædle Stene har man pulveriseret og brugt som Medicin at indtage i Vand. Det var dog naturligvis kun de allerrigeste, som kunde tillade sig noget saadant. I Kalundborg Apotek var der i 1700: i Materialkammeret 655 forskellige Stoffer (Urter, men ogsaa Konserves, Spiritus og Tinkturer, i Sengekammeret en Mængde destillerede Vande og i Apoteket 202 Beholdere, deriblandt Safterne — men saa meget havde vi ikke; men vi lavede den Gang selv al Medicinen.

Paa Samsø Apotek solgtes mange Urtekramvarer som Kaffe, Te, Vin, Chocolade, Konfekt, Kiks, Lys, Sukker, Alterlys, Eddike samt Akvavitæ.

Det nuværende Apotek i Tranebjærg.

Brænning og Frue kom meget ud til Gæstebud hos Øens Honoratiores, men i 1873 solgte han Apoteket til C. A. Faber og flyttede til Kalundborg, hvor han døde og ligger begravet.

Carl Axel Faber

fødtes i Holstebro 15. Maj 1840 som Søn af Apoteker Henning Andreas Faber og Hustru Kirstine Hein.

Han var Discipel paa Holstebro Apotek 1855—59, blev cand. pharm 1860. Var derefter paa forskellige Apoteker, til han 1. Maj 1873 købte Samsø Apotek af Brænning for en Pris af 21.000 Rdl., deraf 15.000 for Privilegiet, og 2. Aug. 1873 blev han i Odense viet til Charlotte Vilhelmine Clausen, født 22. Maj 1849, Datter af Juveler C.

Faber var en initiativrig Mand, som straks efter Overtagelsen udvidede og restaurerede Apotekets Officin og Kælder.

Da Tranebjerggaard i 1884 flyttedes ud til sin nuværende Plads — den dækkede med Bygningen, Have og Toft

over nuværende Apotek med Have, Materialhandelen og Guldsmed Jurgens Ejendom — købte Faber Grunden, hvor nu Apoteket ligger, samt 1 Td. Land til Have, Matr. Nr. 17 a.

Apoteker Faber havde et stort Arbejde med at faa indrettet sit Apotek med et efter Tidens Krav stort Officin og et mindre Laboratorium saa vel som selve Apoteklokalet smukt udstyret, medens Fruen sørgede for Lejlighedens Interiør.

Ved Siden deraf havde Apotekeren en Apotekerkarl, som desuden hjalp til i Haven under Apotekerens og Fruens Opsyn.

I 23 Aar var Faber Apoteker her paa Øen, men allerede 56 Aar gammel døde han d. 16. Juni 1896. Enkefru Faber fortsatte med Apotekets Drift under Ledelse af sin senere Svigersøn, Apoteker Fr. Kabell. Han var født i København 21. Sept. 1871 som Søn af Stationsforstander og Artillerikaptajn K. Han havde været cand. pharm. paa Samsø Apotek 1892—94, og nogle Dage før Apoteker Fabers Død blev han udnævnt som Bestyrer af Apoteket. Mulig havde han allerede da haft et godt Øje til den unge 20-aarige Apotekerdatter Ebba Marie Faber. De bliver i alle Tilfælde gift 8. Maj 1899.

Kabell tog megen Del i det offentlige Liv paa Samsø Han var saaledes ivrig for Ungdommens, i særlig Grad de nye Haandværkerlærlinges Oplærelse i den nye Teknisk Skole, som i 1900 blev færdigbygget paa den anden Side af Gadekæret over for Apoteket. Han ville, at der foruden i tekniske Fag ogsaa skulle undervises i Regning og Dansk. Samtidig oprettedes en Aftenskoleklasse med de to nævnte Fag samt Foredrag. Kabell var i flere Aar Forstander for Skolen.

Han var ivrig i Politik, konservativ, og han gik stærkt ind i den spændende og haarde Valgkamp i 1901, da Striden stod saa haardt for og imod Folketingsmand Christopher Krabbe i Anledning af hans Datters Stilling i Sønderjylland.

Enkefru Charlotte Faber døde 13. Marts 1909, 60 Aar gl. — baade Apoteker F. og Frue er begravet paa Tranebjerg Kirkegaard.

Kabell havde dog allerede i 1906 købt Vordingborg Apotek. Senere — i 1910 — købte han Svaneapoteket i Randers.

Samsø Apotek skiftede saa igen Ejer, idet det fra 1. Januar 1900 købtes af Hans Clausen Schultz for 116.000 Kr.

Den nye Apoteker var Sønderjyde, født 27. Januar 1868 paa Aakjær ved Gram, som Faderen, Gaardejer Johannes Schultz, ejede. Han var Discipel paa Svane-Apoteket i Aarhus 1886—90, blev cand. pharm. i 1892. Havde et Par Aar, 1903—06, Apoteket i Frederiksværk, da han som omtalt købte Samsø Apotek af Enkefru Faber.

De første Aar af sin Samsøtid var han Ungkarl, men 20. Oktober 1910 blev han gift med Gerva Johanne Møller, Datter af Grosserer M. i København. Han fulgte efter Kabell som Forstander for Teknisk Skole.

Han fik Apoteket fikset godt op, var selv en meget fiks Person. En anden stor Interesse var den store Have, som under hans kyndige Haand blev en Seværdighed med Dam, Rosenpergola og en Mængde smukke Blomster.

I sin Omgangskreds fandt han særlig to andre Mænd i Byen, der delte hans store Interesse for Botaniken, og det var Læge Jakob Engberg og Toldforvalter Sofus Fryd. De saa, at Samsinger havde en god Indtægt ved Avl af tidlige Kartofler — de vendte adskillige Gange tilbage til Emnet, om man ikke kunde finde en endnu tidligere Sort. I Kompagni indforskrev de saa Kartoffelknolde fra flere Dele af Kloden og fra mange Lande — et rigt Sortiment, der var hvide, gule, blaaagtige, røde og rødbrogede Knolde. De blev omhyggeligt sat i Urtepotter i Apotekets Kælder, naturligvis alle med Navnepinde. Saa mislykkedes Forsøget totalt. En Nat kom en Hund ned i Kælderen, hvor Huskatten opholdt sig, og saa gik den vilde Jagt. Næste Morgen saa

man det sørgelige Resultat. Urtepotter var knust, Jord og Kartofler laa hulter til bulter. Forsøget blev opgivet, og Apotekeren gav sin Havemand Hans E. Hansen Besked om at køre det hele ud paa Kompostbunken, hvilket naturligvis skete. Men da de groede muntert i Kompostbunken, lagde Hans Hansen mærke til de forskellige Toppe, og der var en, som foruden at komme tidligere end de andre viste sig at være yderig. Apotekeren gav ham Lov til at tage, hvad han vilde af den, og H. E. Hansen tog den nævnte Tops Kartofler hjem og fremavlede dem. Det viste sig, at nu kunde han sende tidlige Kartofler til København 2—3 Uger før andre, men han holdt Hemmeligheden for sig selv. Hans Broder, Murer Mourits Hansen, Brundby, fik nogle Sættekartofler imod, at han intet maatte sige om Kartoflen, som H. E. Hansen havde givet Navnet »Sydens Dronning«, men Mourits Hansen var en stor Nimrod, og en Husmand fik nogle Sættekartofler for Jagten — og saa bredte denne tidlige Sort sig snart til hele Samsø, og nu er det den tidligste og mest kendte Sort saavel i København som Aarhus og Odense, naar der er Tale om tidlige Kartofler; men hvor den virkelig stammer fra, ved man ikke. Men Apotekeren glædede sig; thi saa var Eksperimentet dog kommet til Nytte.

I elleve Aar var Schultz Apoteker paa Samsø, men købte saa Kerteminde Apotek. I denne By havde han efterhaanden en Mængde Tillidsposter — i Byraad, Ligningskommission, Bladraad o. s. v.

Einar Olaf Gottlieb

fødtes paa Frederiksberg 11. Marts 1890 og døde 1950 kort før sin 60 Aars Fødselsdag.

Han var Søn af Apoteker G. ved Stens Apotek i København. Han blev cand. pharm. 1911 og var saa paa Samsø Apotek 1911—12. Derefter var han paa forskellige Apoteker, indtil han 1. Juli 1917 overtog Samsø Apotek for 185.000 Kr. Til Apoteket er knyttet Haandkøbsudsalg i Nordby og paa Tunø.

En af hans Forfædre var Apotekeren Nicolai Frederik Gottlieb i Kalundborg 1726.

Umiddelbart før Overtagelsen af Samsø Apotek blev han ægteviet til Frk. Aase Deichmann, Datter af Fyrmester D.

Apoteker G. havde et meget vindende Væsen, han havde kun Venner. Uden for sit Apotek og sin dejlige Have, som han og hans Hustru holdt i en saa fin og eksemplarisk Stand, at den er en af Øens store Seværdigheder, og de var altid villige til at vise den frem, havde han adskillige andre Interesser. Han var saaledes i adskillige Aar en virksom og interesseret Formand for Samsø Turistforening, hvis første Formand han var. Han var til sin Død Formand for Samsø konservative Folkeparti.

I 1936, da den nye Apotekerlov kom, fik Samsø Apotek en Særstilling, idet Privilegiet blev successioneret — kan gaa i Arv i lige mandlig Linie.

Ved sin Død efterlod han sig Enke og Sønnen Clemens.

Han blev begravet paa Frederiksberg Kirkegaard.

Kilder:

E. Dam og A. Schæffer: De danske Apotekers Historie.
Artikler fra Samsø Folkeblad.
Skøder.
Mundtlige og skriftlige Overleveringer.
Fr. Poulsen: Samsø.